

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.02.2020, sen. zn. 29 ICdo 12/2020, ECLI:CZ:NS:2020:29.ICDO.12.2020.1

Číslo: 78/2020

Právní věta: Podle ustanovení § 243 písm. b/ o. s. ř. nebrání odložení právní moci výroku, jímž insolvenční soud na základě odpůrčí žaloby podané insolvenčním správcem určil, že označené právní jednání dlužníka je neúčinné, skutečnost, že neúčinnost právního jednání byla vyslovena ve prospěch věřitelů (insolvenčního) dlužníka, kteří nejsou účastníky sporu. Závažnost újmy, která ve smyslu ustanovení § 243 písm. a/ o. s. ř. dovolateli hrozí (na jeho právech) neprodleným výkonem rozhodnutí nebo exekucí [dovoláním napadeného (výroku) rozhodnutí], se poměruje možným dopadem vlastního výkonu rozhodnutí (exekuce) do poměrů povinného (dovolatele). Je-li vykonáváno rozhodnutí, jímž se ukládá peněžité plnění povinnému (dovolateli), je pro posouzení závažnosti hrozící újmy zásadně rozhodující možný dopad vlastního výkonu rozhodnutí (exekuce) do majetkových poměrů povinného (dovolatele), tedy poměření toho, jak závažně se (případně též s přihlédnutím k dalším okolnostem, jež se mohou týkat i osoby oprávněného) vymáhání peněžitého plnění přiznaného exekučním titulem neprodleným výkonem rozhodnutí nebo exekucí může projevit (se zřetelem k výši vymáhané částky) v majetkových poměrech povinného (dovolatele) [se zřetelem k rozsahu majetku povinného (dovolatele) a míře možného postižení tohoto majetku výkonem rozhodnutí nebo exekucí].

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.02.2020

Spisová značka: 29 ICdo 12/2020

Číslo rozhodnutí: 78

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Odklad právní moci, Odklad vykonatelnosti, Odporovatelnost

Předpisy: § 235 odst. 2 IZ

§ 239 odst. 1 IZ

§ 243 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

1. Rozsudkem ze dne 24. 5. 2019, č. j. 179 ICm XY, Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) rozhodl o odpůrčí žalobě podané žalobcem AS Z. v. o. s., jako insolvenčním správcem dlužníka D. G. SE, tak, že:

[1] Určil, že „právní úkon“ dlužníka spočívající v bezhotovostní platbě ve výši 14 590,44 eur dle smlouvy o poskytnutí právních služeb ze dne 24. 6. 2016, zaslané z označeného bankovního účtu dlužníka ve prospěch označeného účtu žalovaného P. O. je vůči věřitelům dlužníka neúčinným

právním úkonem (bod I. výroku).

[2] Uložil žalovanému zaplatit do tří dnů od právní moci rozsudku ve prospěch majetkové podstaty dlužníka částku 14 590,44 eur (bod II. výroku).

[3] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (bod III. výroku).

[4] Uložil žalovanému zaplatit na účet insolvenčního soudu soudní poplatky ve výši 2 000 Kč (bod IV. výroku).

2. K odvolání žalovaného Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 9. 2019, č. j. 179 ICm XY, 101 VSPH XY (MSPH 79 INS XY):

[1] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (první výrok).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

3. Proti rozsudku odvolacího soudu, a to výslovně proti oběma jeho výrokům, podal žalovaný dovolání, domáhaje se jeho zrušení a vrácení věci insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení. Současně dovolatel navrhl odklad právní moci a vykonatelnosti napadeného rozsudku do doby rozhodnutí o podaném dovolání. Návrh dle § 243 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), odůvodnil dovolatel tím, že v případě neprodleného výkonu rozhodnutí by bylo vymožené plnění bez dalšího rozděleno jako výtěžek insolvence mezi přihlášené věřitele. V takovém případě by po zrušení napadeného rozsudku Nejvyšším soudem bylo vrácení plnění fakticky nemožné, neboť dlužník již nevlastní ničeho a po ukončení insolvenčního řízení lze očekávat jeho zrušení a likvidaci. Se zřetelem k majetkovým poměrům dlužníka je podle dovolatele zjevné, že bezodkladné splnění rozsudkem uložené povinnosti by mohlo pro případ zrušení napadeného rozsudku dovolacím soudem přivodit v majetkové sféře dovolatele následky, jež by v budoucnu byly nevratné nebo přinejmenším značně obtížně reparovatelné. Žalobci pak odložením právní moci nebo vykonatelnosti rozhodnutí nehrozí žádná újma, když žalovaná částka není pro tuto chvíli jakkoliv nezbytná pro další průběh insolvenčního řízení.

4. Podle ustanovení § 243 o. s. ř. (v aktuálním znění, pro věc rozhodném) před rozhodnutím o dovolání může dovolací soud i bez návrhu odložit a) vykonatelnost napadeného rozhodnutí, kdyby neprodleným výkonem rozhodnutí nebo exekucí hrozila dovolateli závažná újma, nebo b) právní moc napadeného rozhodnutí, je-li dovolatel závažně ohrožen ve svých právech a nedotkne-li se odklad právních poměrů jiné osoby než účastníka řízení.

5. Právní moc nebo vykonatelnost dovoláním napadeného rozhodnutí odvolacího soudu lze odložit (za podmínek uvedených v § 243 o. s. ř.) jen ve vazbě na ty výroky napadeného rozhodnutí, proti nimž dovolání je (může být) přípustné (subjektivně i objektivně). Srov. shodně např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2017, sp. zn. [27 Cdo 5003/2017](#), uveřejněného pod číslem 144/2018 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 144/2018“), a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2017, sp. zn. [29 Cdo 78/2016](#) (jehož závěrů se R 144/2018 výslovně dovolává). Tato podmínka pak není splněna ve vztahu k té části dovolání, kterou dovolatel napadá rozsudek odvolacího soudu v té části prvního výroku, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu ve výrocích o nákladech řízení a soudním poplatku, jakož i ve vztahu k té části dovolání, kterou dovolatel napadá rozsudek odvolacího soudu ve druhém výroku (o nákladech odvolacího řízení). Potud totiž přípustnost dovolání (podle ustanovení § 237 o. s. ř., jež jediné přichází v úvahu) vylučuje ustanovení § 238 odst. 1 písm. h) a i) o. s. ř.

6. V rozsahu, v němž dovolání směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodu I. výroku, je vyloučeno uvažovat o odkladu vykonatelnosti, neboť jde o výrok určovací, jenž se nevykonává.

7. V R 144/2018 pak Nejvyšší soud vysvětlil, že materiální právní moc dovoláním napadeného rozhodnutí (či jeho výroku) je možné odložit jen tehdy, nemohou-li být negativní dopady rozhodnutí

(výroku) do poměrů účastníka řízení (dovolatele) beze zbytku sistovány odkladem jeho vykonatelnosti. Tomuto ustálenému judikatornímu závěru odporuje požadavek na odklad právní moci napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž dovolání směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodu II. výroku.

8. Zbývá určit, zda je důvod odložit právní moc napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž dovolání směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodu I. výroku, a zda je důvod odložit vykonatelnost napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž dovolání směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodu II. výroku.

9. Možnost odložit právní moc napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž dovolání směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodu I. výroku, nevyklučuje sama o sobě (s přihlédnutím k dikci § 243 písm. b/ o. s. ř.) skutečnost, že neúčinnost byla vyslovena (jak patrně z dikce bodu I. výroku rozsudku insolvenčního soudu) ve prospěch věřitelů (insolvenčního) dlužníka. Vyslovení neúčinnosti právního jednání dlužníka (s přihlédnutím k tomu, že jde o jednání uskutečněné v době od 1. 1. 2014, je nepřesné hovořit o „právním úkonu“) se insolvenční správce dlužníka (jako žalobce) domáhá [coby osoba k podání odpůrcí žaloby výlučně legitimovaná ustanovením § 239 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve spojení s ustanovením § 235 odst. 2 insolvenčního zákona (v aktuálním znění, pro věc rozhodném)] vždy ve prospěch věřitelů (insolvenčního) dlužníka, nikoli ve svůj prospěch. Z tohoto pohledu nejsou věřitelé (insolvenčního) dlužníka (poměřováno teleologickým výkladem ustanovení § 243 písm. b/ o. s. ř.) „jinými osobami“, jejichž právních poměrů by se odklad právní moci dotkl.

10. Jinak řečeno (shrnutě), podle ustanovení § 243 písm. b) o. s. ř. nebrání odložení právní moci výroku, jímž insolvenční soud na základě odpůrcí žaloby podané insolvenčním správcem určil, že označené právní jednání dlužníka je neúčinné, skutečnost, že neúčinnost právního jednání byla vyslovena ve prospěch věřitelů (insolvenčního) dlužníka, kteří nejsou účastníky sporu.

11. Dovodatel nicméně ve vztahu k tomuto výroku netvrdí ničeho o tom, že by neodložení jeho právní moci byl závažně ohrožen ve svých právech. Přitom případná majetková újma pro něj plyne až z možného výkonu bodu II. výroku rozsudku insolvenčního soudu (srov. opět R 144/2018).

12. Poměřováno kritérii obsaženými v R 144/2018 a v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 78/2016](#) není dán ani důvod odložit vykonatelnost napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž dovolání směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodu II. výroku. Ze spisu ani z dovolatelova návrhu totiž neplyne, že by ve smyslu § 243 písm. a) o. s. ř. neprodleným výkonem rozhodnutí nebo exekucí hrozila dovolateli „závažná újma“.

13. Závažnost újmy, která ve smyslu ustanovení § 243 písm. a) o. s. ř. dovolateli hrozí (na jeho právech) neprodleným výkonem rozhodnutí nebo exekucí [dovoláním napadeného (výroku) rozhodnutí], se poměřuje možným dopadem vlastního výkonu rozhodnutí (exekuce) do poměrů povinného (dovolatele). Je-li vykonáváno rozhodnutí, jímž se ukládá peněžité plnění povinnému (dovolateli), je pro posouzení závažnosti hrozící újmy zásadně rozhodující možný dopad vlastního výkonu rozhodnutí (exekuce) do majetkových poměrů povinného (dovolatele), tedy poměření toho, jak závažně se (případně též s přihlédnutím k dalším okolnostem, jež se mohou týkat i osoby oprávněného) vymáhání peněžitého plnění přiznaného exekučním titulem „neprodleným“ výkonem rozhodnutí nebo exekucí může projevit (se zřetelem k výši vymáhané částky) v majetkových poměrech povinného (dovolatele) [se zřetelem k rozsahu majetku povinného (dovolatele) a míře

možného postižení tohoto majetku výkonem rozhodnutí nebo exekucí]. Srov. mutatis mutandis (s přihlédnutím k tomu, že v této věci je dovolatelem fyzická osoba) opět usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 78/2016](#)].

14. Dovolatel v návrhu na odklad vykonatelnosti argumentuje možnou nenávratností vymoženého plnění se zřetelem k majetkovým poměrům dlužníka, do jehož majetkové podstaty má být toto plnění vydáno. Argumentuje tedy okolnostmi na straně osoby, kterou lze v poměrech dané věci velmi zjednodušeně označit jako osobu oprávněnou; o tom, jak „závažně“ se vymáhání peněžitého plnění přiznaného exekučním titulem „neprodleným“ výkonem rozhodnutí nebo exekucí může projevit v jeho vlastních majetkových poměrech (coby osoby povinné), však netvrdí ničeho.

15. Jelikož důvod odložit vykonatelnost nebo právní moc napadeného rozhodnutí neshledal Nejvyšší soud ve vztahu k žádnému z dovoláním napadených výroků, zamítl dovolatelův návrh jako celek.